

שיל"ת

קונטרס

דפידשנו

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלכנו
בלימוד בצוותא על ידי

הר"ד זלמן חיים הומינר הי"ו
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ו

יוצא לאור ע"י
ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

גליון מ' פרשת בא חודש שבט שנת ה' תשפ"א לפ"ק
פסחים נה.-סא:

קוראים המעוניינים להצטרף לרשימת תפוצה
במייל ניתן לפנות לכתובת המייל

sh0533132203@gmail.com

לתרומות ולהנצחות וכן בכל ענייני הגיליון ניתן
לפנות

להר"ר זלמן חיים הומינר בפל'

053-3132203

בברכה מערכת דפירשנו

נ.ב. הביאורים והערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר ונפלו טעויות ולכן
נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב לכתובת מייל

sh0533132203@gmail.com

שהאיסור יהא תלוי במקום, הרי אם יש הסוברים דהוא אסור אפשר דיש להם תלמידים גם ביהודה, ואלו שמתירין אפשר דיש להם תלמידים גם בגליל ולמה יהיו אסורים במלאכה ולא מותרים כרבותיהם, ובשלמא במנהג שייך שיהא תלוי במנהג המקום אבל באיסורים לא מצינו שיהא תלוי במקום. ואולי יש לומר דבמשנה עצמה יש לחלק דדברי חכמים ביהודה היו עושים וכו' הם כר"מ דמיירי במנהג ולר"מ לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה וכמו דכתב בתוד"ה אמר ר"מ, והמשך דברי המשנה הלילה וכו' הוא כר"י דמיירי באיסור ובאמת בין לב"ש ובין לב"ה איסור יש בזה, ואפי' דגם לר"י יש שחלקו וסברו דחיתר הוא מ"מ לא קשה מידי, דבאמת לא נהגו בני יהודה דלא כב"ש וב"ה, דלר"מ כלל לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה. וגם לא יקשה מהא דתלוי במקום דבאמת אם באיסור מיירי אין זה תלוי במקום אלא בשיטה דלר"י לא מיירי ממקומות כלל. ומצאתי דברמב"ם בפירוש

דף נה ע"א

שנא. בגמ' אמר ר' יוחנן מוחלפת השיטה. וביאר רש"י דהתנא שסידרן טעה באחת מהן והחליף שיטתו. וראיתי מבארים דכאן אמרינן דהשיטה מוחלפת דלרבנן כל אדם יעשה עצמו כת"ח ולרשב"ג אין לו לאדם לעשות עצמו כת"ח דחיישינן ליוהרא וכשיטתם בברכות. אבל נראה לבאר דשם מוחלפת השיטה ולרשב"ג כל הרוצה ליטול את השם יטול ולרבנן אין כל הרוצה יטול, דהא רשב"ג עצמו קרא ק"ש לילה הראשונה ולא מסתבר שיחזיק עצמו כת"ח אם לא שלכל אדם הוא מתיר בכך.

שם. במשנה הלילה ב"ש אוסרים וב"ה מתירין עד הנץ החמה. משמע דכל המח' של ב"ש וב"ה מיירי לפי מנהג בני גליל דהא לבני יהודה אפי' ביום היו עושים מלאכה. וא"כ קשה איך שייך שבני יהודה יהיו נוהגים דלא כב"ש ודלא כב"ה. וגם צריך ביאור דאם כמו שמתרצים בגמ' דכאן מיירי באיסורא איך שייך

המשנה באמת פירש כן לחלק בדברי המשנה עצמה כר"מ או כר"י. אבל א"כ קשה דהא ר"מ הקשה בברייתא על ר"י דמה ראייה מיהודה וגליל לכאן, ואם חכמים במשנה הוא שיטת ר"מ יקשה גם עליהם מה ראייה יהודה וגליל, ולמה נקטו מנהג במקום מסויים הרי משם אין ראייה לאחרים, וגם א"א שיאמרו חכמים כר"מ סתמא דמקום שנהגו וכו' בלא לומר המקומות, דא"כ במה נחלקו חכמים על ת"ק לעיל (משנה ג.) הרי גם ת"ק נקט כן. וצריך עיון בדברי הרמב"ם ובמה שפירש בזה.

שם. בגמ' אמר רבא בגליל שנו.

קשה דהא כאן מיירי בשיטת ר"י דסבר דיש האוסרים לעשות מלאכה ובין ב"ש ובין ב"ה סוברים כמותם רק דנחלקו אם הלילה גם אסורה במלאכה, וא"כ למה צריך לתרץ דבגליל שנו, אמת הוא דבגליל סוברים כן אבל אם גם לב"ש וגם לב"ה סוברים לאסור א"כ לכאורה ברוב המקומות היו אוסרים ומאי קשה כלל על ר"י וודאי

דבסתם יש לאסור כב"ש וב"ה, וצ"ע.

שם. בתוד"ה מוקאמר בסו"ד ובברייתא לא שייך לפרש כן. היינו דבברייתא אין ר"י עולה על דברי ת"ק דלכן היה אפשר לומר דבא לחלוק דבעינן לפרש היכן נוחגין באלו מקומות, אלא ר"מ הוא דעולה על ר"י ואמר דבזה אין לחלוק דהא משם אין ראייה לאחרים, ולכן מוכרח דר"י בא לומר דשם סברו דאיסור הוא ולכן יש כן ללמוד משם למקומות אחרים וגם לאסור או להתיר כמותם.

דף נה ע"ב

שם. במשנה ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה. צריך ביאור מה החידוש דמושיבין אחרת תחתיה, הרי אם הוא נוחה להחזיר כתרנגולת שברחה מה החידוש בזה, ואם אינה נוחה להחזיר למה תהא מותרת להושיבה, הרי בתרנגולת שברחה אם עבר ג' ימים דפרח חמימותה כיון דטורח הוא אסור להחזירה, ולמה תהא תרנגולת אחרת מותרת יותר מן

דף נו ע"א

שפה. בגמ' אם תאמר יש לה גנאי לא
תאמר יש לה צער התחילו
עבדיה וכו'. לכאורה קשה
 דמניין לעבדיה שהיא רוצה בכך
 אלא מוכרח דאמרה להם, ואיך
 תאמר והא גנאי הוא לה, וא"ת
 דהו"א שתאמר לאחרים שרוצה
 המאכלים ובזה גנאי הוא לה
 ולכן אמרו דרך לעבדיה תאמר,
 א"כ למה יהא כלל הו"א שלא
 תבקש מעבדיה ולא יהא לה
 גנאי. ואולי מיירי דהיתה
 מתארחת במקום שהוא דלבעלי
 הבית גנאי לה שתבקש מהם
 ולכן אומרת לעבדיה ומביאים
 לה בחשאי.

שסו. ברש"י ד"ה רב אחא בסו"ד
מפני שדקל של נקיבה אינה
עושה פירות והזכרים עושים
פירות. צריך ביאור למה הדקל
 העושה פירות הוא הקרוי זכר
 ושאינה עושה הוא הנקראת
 נקיבה ואדרבא הנקיבה הוא יש
 לה פירות ולא הזכר. ואולי כאן
 אזלינן בתר הזכר שהוא עושה
 פירות ומשא"כ הנקיבה היא רק
 מביאה פירות ואינה עושה.

הראשונה. ואולי בתרנגולת
 שברחה ופרח חמימותה יותר
 טורח יש להחזירה מתרנגולת
 אחרת, והוא משום דבכך שפרח
 חמימותה נמאסת עליה ביצה זו
 ואינה רוצה לחזור, אבל
 בתרנגולת אחרת טורח יש בה
 כבהושבה בתחילה וזה כבר
 אמרו שמותר אפי' בערב פסח,
 והחידוש הוא דלא אמרינן
 דטורח גדול יש בתרנגולת
 אחרת יותר מן הראשונה. אבל
 עיין במאירי דסבר דלהושיב
 תרנגולת אחרת על ביצה שכבר
 ישבה עליה חבירתה זהו טורח
 גדול יותר, ובאמת הוא פירש
 דמה דאמרו אם מתה זה מיירי
 בערב פסח ולא בחול המועד,
 והחידוש הוא דאפי' דיש בה
 יותר טורח מ"מ מותר.

שסד. בתוד"ה עולי רגלים בסו"ד
ומשני שפיר. היינו דדווקא כאן
 דמיירי בלתקן מנעלים או
 בלספר או לכבס דכל אלו לצורך
 המועד הם לכן התירו בי"ד,
 אבל לבלר דאין זה צורך המועד
 אפי' דגיטי נשים התירו בחול
 המועד, מ"מ בי"ד סתם לכתוב
 אסור דאין הוא לצורך המועד.

שם. ברש"י ד"ה מפני תרעומת המינים בא"ד ומאן דגרסי שהיו אומרים וכו'. נראה מדברי רש"י דבגירסא הראשונה היה לו גירסא אחרת דמשום תרעומת המינים לא היו אומרים כלל ברוך שם, ולכן אמר דלמאן דגרסי וכו' כן היו אומרים רק דהם בקול אומרים אותה, וצריך עיון בזה.

דף נו ע"ב

שם. בגמ' ומכניסו לקיום ע"י דבר אחר קמפלגי. וברש"י ביאר דע"י האימהות הם מתקיימים דהיינו אם הם עדיין מחוברים לשרשים שלהם הם מתקיימים לימים רבים. וצריך ביאור למה מה דבעינן שיהיו מחוברים לאימהות הוא נקרא ע"י דבר אחר, הרי אין זה דבר אחר אלא השרשים שגדלים עמו. וצריך לומר לרש"י דדבר אחר אין כוונתו לדבר אחר לגמרי אלא שלבד ממש אינו יכול להתקיים. אבל עיין בראשונים שביארו דדבר אחר היינו שע"י כבישה האימהות יכולות להתקיים, אבל

העלים אפי' ע"י כבישה אינם מתקיימים וכל המח' הוא רק על האימהות. ולדעתם ניהא למה אמרו ע"י דבר אחר, אבל רש"י לא סובר כמותם דהא לקמן כתב בד"ה ללפת דבאימהות כו"ע מודו דחייבות בפיאה ולשיטתם בזה נחלקו.

שם. בתוד"ה מחלוקת בא"ד ובין הכיפין נמי אמאי ד"ה הכל מותר הא קמשתמש באילן. צריך ביאור במאי הוא משתמש בה הרי הוא אינו צריך לטפס עליה דלמטה הם מונחים. ונראה מדברי התוס' דבזה שהוא נוטל התמרים שהיו מונחים על גבי האילן בזה הוא נקרא משתמש, ואפשר דהוא משום שבזה שהוא נוטלם משמע דניחא ליה שהיו מונחות כאן וממילא הוא משתמש למפרע. ויש שכתבו דבאמת לרש"י אין קשה קושיא זו כלל, כיון דשם לגבי נר כתב דרק אם נוטלו ומניחו עוד בזה הוי משתמש ומשמע דבנטילה לבד אין זה משתמש לשיטתו.

שם בא"ד ונראה לר"י דשמעתא איירי בתלושין מערב יו"ט וכו'. ראיתי הרבה

עומק דבריו של ר"י וכוונתו הוא באמת כמו שאמרנו וניחא דבריו, אבל לגבי קושייתם ממוקצה כן יקשה לר"י.

דף נז ע"א

שעא. בגמ' נימא תלתא תנאי הוו לא תרי וכו' ומאי אף אקמייתא. צריך ביאור למה לא נאמר דכן יש כאן ג' תנאים, דהלא דוחק הוא לומר דב' תנאים הם ואף על קמייתא הוא עולה, דבפשיטות אף עולה על כולם. וגם אם תאמר דכן אפשר לומר דאף רק על קמייתא הוא עולה, מ"מ כיון דאין זה ברור למה לא אמר ר' יוסי ללפת ולכרוב דגם הם ב' תיבות ולמה נקט אף דהוא אינו ברור, ולכן יותר ניחא לומר דג' תנאים הוו ולמה אמרו דבב' איירי, וצ"ע.

שעב. בגמ' קורות של שקמה היו ביריחו והיו בעלי זרועות נוטלין אותן בזרוע. צריך ביאור למה נקטו כאן לשון של נוטלין, דבשלמא לעיל בעורות של כהנים שייך לומר נוטלין כיון דשלהם הוא רק דלא חילקו אותם בשוה והיו נוטלים יותר

מתחבטין בביאור דברי ר"י ואינן מבוארים בלשונו כ"כ, ולכן נראה לבאר דבריו כך, דכאן מיירי דכולם תלושין מערב יו"ט בין של מכבדות ובין של הכיפים, ובמכבדות גם הענף עצמו שלהם נתלש מערב יו"ט, וביו"ט נפל לארץ הענף מן המכבדות עם כל התמרים שבו, ולכן חששו רבנן דכיון דבענף יש תמרים המחוברים לו ואפי' דלתולשם אין איסור דהא הענף תלוש היה מערב יו"ט, מ"מ חיישינן שיבוא גם לעלות ולתלוש מן העץ ולא יבדיל ביניהם, אבל בני יריחו לא חששו דהא יש הבדל גדול ביניהם דענף זה תלוש היה מערב יו"ט. ולפי זה ניחא שיהא הבדל בתמרים שעל הארץ בין של מכבדות לשל כיפים, דהא אם הענף עצמו לא נפל איך ידע דאלו מן המכבדות והאחרים מן הכיפים. ובאמת בהמשך דברי התוס' לא נראה כן דהא כן הקשו דאיך ידע מה של מכבדות ומה של הכיפים. ולולי דמסתפינא היה אפשר לומר דבעלי התוס' הם שלא הבינו

מחלקם דאינם גולנים, אבל כאן
דמיירי שלקחו דבר שאינו שלהם
היה צריך לומר גונבים או
גוזלים ולא נוטלים, וצ"ע.

דף נז ע"ב

שעה. בגמ' כבשים קודמים לעזים
בכל מקום. צריך ביאור למה
באמת קדמו כבשים לעזים, הרי
אינו מובחר ממנו וכדלקמן וא"כ
למה לא יקדים עזים לכבשים,
וצ"ע.

פרק ה'

דף נח ע"א

שעה. בגמ' ר"ע אומר כסידורו בערב
הפסח שחל בערב שבת כך
סידורו בשבת. ביאור שיטת
ר"ע כך הוא, דבסתם מה דבחול
לא שוחטים בשש ומחצה הוא
כדי שיוכלו להקריב את הנדרים
והנדבות קודם התמיד דעליה
השלם בעינן, ובסתם שבת לא
חילקו בינו לחול ולכן גם
שוחטים בשמונה ומחצה, אבל
כאן בערב פסח שחל בשבת
סבר ר"ע כיון דממילא אין
שוחטים את התמיד כמו
שרגילין בחול בשמונה ומחצה

לכן סבר דנקדים כדינו לשש
ומחצה דהרי אין נדרים ונדבות
קרבים בשבת ולמאי לנו
להמתין לשבע ומחצה.

שעה. ברש"י ד"ה ועבדינן ליה בשבע

ומחצה, והוא הדין דמצי
למיעבדיה בתחילת ח'. היינו
דבזיכים עבדינן בשבע דהיינו
בתחילת שבע, ופסח עבדינן
בשבע ומחצה דהיינו שעה
ומחצה אח"כ דמשבע עד
שמונה הוא שעה ועוד מחצה זה
נקרא שבע ומחצה והוא חצי
שעה אחר תחילת שמונה, ולכן
הקשה רש"י דה"ה דאפשר
לעשותם בתחילת שמונה דהיינו
שעה אחר הבזיכים, כן משמע
מדברי רש"י ותוס' בד"ה
וקעבדינן. ולפי זה צריך לומר
דמאי דאמר ר"ב"ל דבין
הערביים חלקהו לב' חלקים וכו',
היינו דתחילת הערב בשש
דהיינו בתחילת שעה שישית
ומה דשמונה ומחצה מקריבים
היינו ב' שעות ומחצה אח"כ
דהיינו כל שעה שישית ושביעית
וחציו של שעה שמינית, ודו"ק.

שעה. בתוד"ה מאחרינן ליה בא"ד
ורבא דמפרש לקמן מילתיה

דר"י וכו'. היינו דרך לרבא יש שיטה דמאחרים הפסח לתשע ומחצה וא"כ יקשה עליו דאיך לא חשש לעשות כ"כ בצמצום סמוך לחשיכה, וזה תירץ דמשום מכמר בישראל התירו כן. אבל צריך ביאור דהא אם התמיד דקרבן אחד הוא חששו שהוא סמוך לחשיכה ולא יספיקו, כ"ש שיש לחשוש בפסח דהיו הרבה פסחים להקריב ואיך שייך שיספיקו כולם. ואולי כיון דבתמיד בעינן זריקת דמו על המזבח וכל סדר עבודתו דבפסח אין כל הסדר הזה, לכך הקרבת כל קרבנות הפסחים שיעור זמנם שזה לזמן הקרבת התמיד ובדוחק שייך להספיק כולם.

דף נח ע"ב

שעה. בגמ' אי לא חיישינן נייעבדיה בשש ומחצה. צריך ביאור מה הקושיא על ר"ע, דהא הוא ודאי דיש איזה חשש קצת שיתחמם הבשר ויסריה, רק דלר"ע היות ויש הרבה פסחים וחיישינן שלא יספיקו לשחוט כולם בזמנם לכן אין לאחר התמיד, והיינו דלדעתו חשש שלא יספיקו כנגד

חשש שלא יתחמם סבר דעדיף לעשות התמיד באמצע זמנו בשמונה ומחצה, אבל ודאי דגם לדעתו אין להקדים שחיטת הפסח יותר מידי, וא"כ מה קשה על ר"ע. ועיין צל"ח ושו"ת שבט הלוי (א, נה). דמיירי בזה. ונראה לתרץ דלפי מה דכתב בתוד"ה חיישינן דלר"י מה דחשש חמכמר בישראל הוא משום דסבר דאין הדחת קרביו דוחה שבת דלכן הוא מסריה מהר, א"כ ניהא דלר"ע דלא סבר כן ולדעתו מדיחים קרביו בשבת אין לחשוש למכמר בישראל אפי' אם יעשהו בשש ומחצה ולכן הקשו למה לא נעשהו כדינו.

דף נט ע"א

שעה. בגמ' ואיתקש קטורת לנרות. היינו דאפי' דנרות כן מדליקים אותם אחר הקטורת, מ"מ זה ודאי דנרות דבהם עיקר הלימוד דאין אחר מערב עד בוקר יש להם לאחר אחר הקטורת, דהרי א"א לעשותם יחד ממש דאין עושים מצוות חבילות חבילות, ולכן הלימוד הוא דקטורת

כנרות דחוץ מן הנרות אין לעשות אחריהם כלום.

שעט. בגמ' הואיל וכתוב ובהעלות
אחרון את הנרות יקטירנה אימא
נדליק נרות ברישא וכו'. צריך
 ביאור דמלשון הכתוב משמע
 דכן נדליק נרות ברישא, דהא
 כתיב בבקר בהטיבו את הנרות
 יקטירנה, ושם פירשו דקודם
 להדלקת נרות יש להקטיר והיינו
 אחר הטבה קודם הדלקה, ואילו
 אח"כ כתיב ובהעלות אחרון
 יקטירנה ולא נקט הטבת נרות
 אלא העלאה, דמשמע דרק אחר
 העלאה של הנרות דהוא אחר
 הדלקה אז יש להקטיר, ולמה
 אמרו דנרות אחר הקטורת הוא.
 ואפי' דמתרצים עכשיו דלכך
 כתיב אותו דבא לומר דכן יש
 להקטיר קטורת לפני הנרות,
 מ"מ קשה דאם לומר כן רצתה
 תורה היה לה לומר גם אח"כ
 בהטיבו את הנרות יקטירנה
 ואנן נדע דקודם לנרות בעינן
 להקטירו, ולמה לי אותו ולמה לי
 בהעלות, שלא ישנו הלשון ולא
 נצטרך אותו. ואולי יש לומר
 דבבוקר בעינן להקטיר גם קודם
 הטבת הנרות וא"כ ביאורו הוא

דבשעת הטבה בעינן שכבר
 תהא מוקטרת, אבל בערב
 בעינן הקטרה קודם להדלקה
 אבל לא קודם להטבה ולכך
 נקטו העלאה דהיינו דבהעלות
 הנרות בעינן שתהא מוקטרת
 ולא בזמן ההטבה.

שפ. בגמ' אמר רבינא א"ר חסדא
הכא בחטאת העוף עסקינן
שאין למזבח אלא דמה. היינו
 דאין כאן הקטרה ולכן אין צריך
 להקטירה קודם התמיד. וקשה
 דא"כ במאי נחלקו ת"ק ור'
 ישמעאל הרי לכו"ע אין כאן
 הקטרה ולמה לת"ק לא נקריב
 אותה אחר התמיד. וכן קשה
 לתוד"ה אין לך דכתב דבמידי
 דאינו הקטרה לא מיירי כאן
 ולכן לא גרס נרות בדברי ת"ק,
 דלדבריו קשה למה מיירי ר"י
 בחטאת העוף שאין בה הקטרה.
 וראיתי מבארים דבזה נחלקו אם
 גזרינן שחיטה וזריקת דם אטו
 הקטרה, דלת"ק אפי' זריקה
 אסור אחר התמיד כדי שלא
 יבוא גם להקטיר אחריה, ולר"י
 לא חיישינן לכך ולכן מותר
 לזרוק דם אחר התמיד.

שפא. בגמ' בשלמא לרב פפא היינו
דמלין לה אלא לרב חסדא מאי
איכא למימר אמרי שקרב
אשמו. צריך ביאור מאי קשה
 על רב חסדא הרי רק במצורע
 בעינן אשם עם החטאת, וא"כ
 יש לומר לרב חסדא דכאן מיירי
 בחטאת העוף של זב וזבה
 ויולדת דאין בהם אשם. ועיין
 צ"ח ועוד אחרונים דמיירו בזה.
 ואולי יש לומר דכיון דיש לו
 לתרץ דמיירי בהקריב אשמו
 לכן עדיפא לתרץ כן ולומר
 דמיירי גם במצורע.

שפב. בתוד"ה זה בנה בא"ד ותירץ
ר"ח כהן דהא דפריך הכא ואפי'
עכובא יהא היינו דווקא
במצורע. קשה דאם כאן מיירי
 רק במצורע יכול לתרץ רב
 חסדא כמו דכתבנו לעיל דכאן
 מיירי רק בזב וזבה ויולדת דבהן
 הוא אינו לעכובא ולא במצורע
 ונאמר דמיירי בשקרבה עולה
 ולא יקשה מידי. ואולי גם כאן
 בעינן לתרץ דיהא מיירי אפי'
 בעולת מצורע וכדתירץ רבא,
 אבל דוחק הוא דהא כאן לא
 תירצה הגמ' מיד הקושיא
 כדלעיל, ודווקא שם אפשר לומר

דהמקשן כבר ידע מהתירוץ ורק
 נקט בלשון שאלה, אבל כאן
 הוא תירוץ חדש של רבא, וא"כ
 צ"ב מאי סבר המקשן ומאי
 הוקשה לו. ועוד יש להקשות על
 תירוץ זה דרק במצורע מיירי,
 דמדברי רבא משמע דרק
 מצורע שאני דכתיב בו והעלה,
 ומשא"כ בשאר מקומות דכן
 לעכובא הוא, ולדברי התוס'
 אמרו דרק במצורע הוא לעכובא
 ולמה בעינן מיעוט מיוחד
 במצורע, וצ"ע.

דף נט ע"ב

שפג. בגמ' רב כהנא רמי כתיב לא
ילין חלב חגי עד בקר וכו'. עיין
 ברמב"ם דביאר פסוק זה בקרבן
 פסח. ולכאורה לדבריו מאי קשה
 מהא דעליה השלם הרי פסח
 מקריבים גם אחר תמיד כדלעיל.
 ועיין במפרשי הרמב"ם דהקשו
 כן ותירצו דמיירי בפסח אבל
 ממנו למידים לכל הקרבנות ולכן
 משאר הקרבנות קשה דבעינן
 עליה השלם וליכא. אבל קשה
 דאיך שייך כלל להוקים פסוק זה
 בקרבן פסח הרי לקמן הביא רב
 ספרא מהא דלא ילין לבקר זבח

חג הפסח דכל הלילה כן ילין, וא"כ למאי בעינן ב' פסוקים לקרבן פסח דבלילה כן ילין, הרי כבר כתיב בפסח בהדיא כן. ואולי יש לומר דלפי מה דמוקמינן את הפסוק של פסח בארבעה עשר שחל בשבת דחלבי שבת קריבין ביו"ט, לכן בעינן הפסוק דחלב חגי כדי לחדש דבכל פסח גם כשחל בחול אפשר כל הלילה.

דף ס ע"א

שפד. בגמ' היכי דמי אי נימא בדקתני למה לי עד דמחשב לכולהו מקמייתא איפסיל ליה. היינו דלמאי בעינן שיחשב שלא לשמו בכולם דבקמייתא די אם מחשבה שלא לשמה דמיפסיל בכך. אבל צריך ביאור מאי קשה הרי בפשיטות המשנה מיירי שחבל עשה שלא לשמו דכך היא הרגילות להתחיל מן הקל אל הכבד, דבתחילה חידשו דחבל אם עשה שלא לשמה פסול ואח"כ הוסיפו לחדש דגם אם אחד מהם עשה שלא לשמה גם פסול בכך, דאל"כ יקשה בסתם על המשנה גם בלא

האיבעיא של עבודה אחת או ב' עבודות, למה אמרו הדין הראשון בשעשה הכל שלא לשמה הרי אם בעשה אחד שלא לשמה פסול כ"ש בשעשה כולם שלא לשמה, והביאור הוא כמו שאמרנו דכך הוא הרגילות להתחיל מן הקל אל הכבד, וא"כ מה הקושיא כאן, וצ"ע.

שפד. בגמ' ומדסיפא בעבודה אחת רישא נמי בעבודה אחת. היינו דמחסיפא לא יקשה מידי דהא על אופן של שלא לשמו ולשמו לא נאמר כלל איבעיא זו וכדעיל דבזה לכו"ע מקמייתא איפסיל ליה ולא נחלקו בה כלל, אבל ברישא דבלשון אחרון מיירי אם כן הוי ראיה דר"י היא דאמר דאף בגמר דבריו אדם נתפס.

שפד. בגמ' ת"ש לאוכליו ושל לאוכליו כשר וכו' אלא לאו בעבודה אחת ומדסיפא בעבודה אחת רישא נמי. צריך ביאור למה הקשו מכאן כלל, הרי כבר אמרנו דרישא של המשנה שם דלפניו הוא כתוב והוא ממש ההמשך של משנתינו, ומ"מ אמרו דהא כדאיתא והא כדאיתא ואין

משנתינו מיירי בעבודה אחת
כמו שם, א"כ מה הקושיא
מהמשך דברי המשנה שם
שיהא משנתינו כמותה, הרי
אפי' הרישא שלה אינה
כמשנתינו וכ"ש הסיפא שם
אינה כמשנתינו, וצ"ע.

שפז. בתוד"ה אבל בשתי עבודות,
והיכי מתוקמא מתני' כר"מ
וכו' וי"ל דמתני' מיירי וכו'.
היה אפשר לתרץ קושיית התוס'
כמו דתירצו בגמ' דהא כדאיתא
והא כדאיתא, דבאמת המשנה
הבאה כר' יוסי ומשנתינו כר"מ,
אבל ניחא ליה לתוס' לתרץ גם
המשנה הבאה כר"מ. וזה תירץ
דמיירי בעומדים לפניו ואמר
עליהם הריני שוחט לאלו, דאין
שם לשון ראשון ואחרון דכלל
כולם יחד.

שפח. בתוד"ה אי בשמי עבודות
בפז"ד וי"ל דמברא הוא דבשתי
עבודות אינו מועיל מפרש
יותר מסתם. ולכאורה קשה
דלקמן בע"כ כן חילקו בין היכא
דאמר להיכא דלא אמר משמע
דכן יש חילוק בין מפרש לסתם.
ויש לומר דכאן מיירי תוס'
בשבשניהם לא אמר אלא

דבתחילה גם לא חשב כלל
ואח"כ כן חשב לשלא לשמו,
ובאמת בזה אין חילוק בין
מפרש במחשבתו לסתם. ועיין
במה שכתבנו לקמן בע"כ דרבא
מיירי דווקא בעבודה אחת ולפי
זה יש לתרץ דדווקא בב'
עבודות אמר תוס' דאינו מועיל
מפרש יותר מסתם, אבל
בעבודה אחת כן יהא חילוק בין
היכא דאמר לסתם, והחילוק
הוא, דבב' עבודות אין אחת
מבטלת חבירתה גם היכא
דמפרש דכל עבודה לעצמה
הוא, ומשא"כ בעבודה אחת
דחדא עבודה הוא יש לחלק
דבאמר לא יבטל דהא בהדיא
אמר להיפך, אבל בסתם כן
יבטל מה דאמר אח"כ את
הסתמא דמתחילה.

דף ס ע"ב

שפט. בגמ' תאמר בלשמו שכן אינו
נוהג בכל הזבחים אלא בפסח
בלבד. וביאר רש"י וכיון דקיל
אתי שלא לשמו ומפיק ליה
מידיה. וצריך ביאור דהא מה
דהוא אינו נוהג בכל הזבחים
הוא משום שאין זה שייך בכולם

וא"כ וכי משום דהוא לא שייד
נאמר דפסולו קל מפסולים
אחרים. ועיין שפת אמת דביאר
דמה דלשמו הוא קל מהפסול של
שלא לשמו זה משום דאין
הפסול במה דהוא חושבו
ללשמו, דהא מה פסול שייד בזה
שחשב לשמו, אלא דפסולו הוא
משום דאין זה זמנו של פסח ולא
המחשבה הוא הפוסלתו, ולכן
יש צד לומר דמחשבת שלא
לשמו תואיל להכשירו.

שצ. בגמ' אמר רבא פסח ששחטו
בשאר ימות השנה לשמו ושלא
לשמו כשר דהא סתמא לשמו
קאי. היינו דכאן גם כשמיירי
בשחשב שני המחשבות בשעת
השחיטה סבר רבא דמחשבת
שלא לשמו מבטלת מחשבת
הלשמו וכשר. ולכאורה קשה
דבמשנתנו חזינן דשלא לשמו
ולשמו פסול ואין אומרים
דמחשבת הלשמו מבטלת השלא
לשמו, ומאי שנא. והיה אפשר
לומר דבמשנתנו מיירי בהיכא
דאמר וכדלקמן ולכן אינה
מתבטלת, אבל זה אינו דאם
נכון הוא למה הביאו ראייה
מלאוכליו ושלא לאוכליו ולא

הביאו ראייה ממשנתנו דמיירי
בלשמו ושלא לשמו דהוא ממש
האופן דבו מיירי רבא. ולכן
נראה לומר דלרבא יש חילוק
בין עבודה אחת לב' עבודות,
דבעבודה אחת מבטלת מחשבה
אחת את חברתה ולכן בשחטו
לשמו ושלא לשמו בשאר ימות
השנה כשר, אבל משנתנו
מיירי בב' עבודות ולכן אין אחת
מתבטלת מפני חברתה, דהא
עבודה אחת נעשתה כולה
בפסול. ולכן גם הביאו ראייה
מלאוכליו ושלא לאוכליו דבאמר
כן פסול, דשם גם מיירי בעבודה
אחת וכמו שאמרו בגמ' לעיל
דמשנה זו בעבודה אחת איירי.

שצא. בגמ' מהו שינוי בעלים כשינוי
קודש דמי ומכשיר ליה או לא.
קשה דלמה מדמינן זה לזה כלל,
הרי מה דשינוי קודש יש סברא
להכשיר הוא משום דמה
שחושבו שלא לשמו אלא כגון
לשם שלמים לכן הוא מכשירו
דשלמים כן זמנו הוא עכשיו,
אבל שינוי בעלים עדיין עשאו
שלא בזמנו ולמה יכשירו. ועיין
קובץ שיעורים דביאר דמה
דאמרו דשינוי קודש מכשירו יש

לומר בה גם טעם אחר, ולכן האיבעיא של הגמ' היא מאיזה טעם הכשרנו בשינוי קודש וממילא יש להסתפק אם יש ללמוד ממנו גם לשינוי בעלים, דאם הטעם הנ"ל הוא הסברא להכשיר א"כ אין ללמוד ממנו לשינוי בעלים, או דהטעם להכשירו הוא, דבזה שאין זה כשר לפסח לכן אמרינן דפסולו לגבי פסח עושהו שלמים ומכשירו, וא"כ גם בשינוי בעלים יש לומר כן דפסולו לגבי פסח עושהו שלמים ומכשירו. אבל קשה דאיך שייך לומר דזה הוא האיבעיא של הגמ' מה טעם דכשר הוא, דא"כ לא פשטו כלל את האיבעיא דרבא חילוקים אחרים הביא למה שינוי בעלים לא יכשירו כשינוי קודש. ואולי יש לומר בפשיטות דהטעם האחר הוא באמת הטעם להכשירו ולא שנסתפקו בזה בגמ' אלא ברור היה לה כן, ומ"מ היה איבעיא אם יש לדמותם או לא, ובאמת הביא רבא חילוקים לחלק ביניהם ולא לדמותם.

דף פא ע"א

שצב. במשנה שחטו קודם לתמיד כשר ובלבד שיהא אחד ממרם בדמו עד שיזרק התמיד ואם נזרק כשר. לכאורה צריך ביאור דאם גם כשנזרק דמו קודם לתמיד כשר הוא, למה אמר ובלבד שיהא אחד ממרם בדמו, הרי יש עוד אפשרות שיהא כשר בנזרק קודם התמיד. והביאור הוא דאם עכשיו שחטו ועדיין לא זרקו, אנו נאמר לו דיש היתר אחד עכשיו להכשירו, והוא כשאחד ממרם בדמו וכו', ורק אם כבר בדיעבד כבר עשה גם הזריקה קודם התמיד נכשיר לו, אבל לכתחילה גם אם שחטו קודם התמיד אין לו היתר לזרוק מיד.

שצג. בגמ' ר' אומר לשון פורסי הוא וכו'. היינו דר' אינו חולק על ת"ק וגם הוא מודה דמעכב הוא רק דר' סובר דדווקא בשחיטה הוא דבעינן לאוכליו, וכך פירש בתוס'. אבל צריך ביאור דמניין לו לרבי דמעכב הוא דהרי לר' לא שנה עליו לעכב. ונראה לבאר דמכך דשנה הכתוב וכתב באיזה זמן יש לעשותו רק

לאוכליו מזה משמע דלעיכובא הוא.

שצד. בתוד"ה וישנו לאחר מיתה בא"ד שמא משום דכתיב לכפר עליו ולא על חבריו ומת לאו בר כפרה גמורה הוא. היינו דבהביאו הקרבן לאחר מיתתו בשינוי בעלים אין כאן כלל פסול דהמיעוט של עליו ולא על חבריו נאמר רק בכשהוא בר כפרה, ומשא"כ בשינוי קודש דגם בהביאו אותו אחר מיתתו אם שינוי בזה הוי הקרבן פסול. וכך משמע ברש"י.

שצח. בתוד"ה נעשה בא"ד כיון דתרתיו דווקא לימא דפסול משום דאין כאן עקירה. היינו דמה דבשינוי קודש הוא מכשירו, זהו משום דבכך דעשה שינוי בקודש הוא עושה עקירה משם פסח שהיה עליו ועושהו שלמים, וא"כ כאן דאמר רבא דאינו בשינוי קודש א"כ אין כאן עקירה ולכן הוא פסול, ולמה אמר רבא דהטעם הוא דנעשה כמי שאין לו בעלים בזמנו ופסול, דלדברי רבא משמע דהטעם הוא לא משום הפסול שהוא אינו בזמנו אלא משום

דנעשה כמי שאין לו בעלים, ובאמת גם בלא זה הוא פסול משום דאין כאן עקירה.

דף סא ע"ב

שצו. בגמ' שחטו למולין ע"מ שיתכפרו בו ערלים בזריקה רב חסדא אמר פסול. מה דנחלקו דווקא באופן שבשעת השחיטה הוא דחשב לזרוק לשם ערלים ולא נחלקו באופן שבשעת זריקה עצמה חשב לערלים. הוא משום דמחשבת ערלים בזריקה עצמה לכו"ע כשר הוא דהא רק בשחיטה יש פסול בחישוב שלא לאוכליו דלמדו כן מ'תכוסו', אבל בשעת זריקה אין פסול של מחשבת שלא לאוכליו, רק דרב חסדא חידש דאם בשעת שחיטה הוא דחשב לזרוק שלא לאוכליו גם פסול יש בזה ולכן פסול, וכן פירש בתוס'.

שצז. בגמ' נראה למי דומה דנין דבר שלא שאינו נוהג בכל הזבחים וכו', או בלך לדרך זו וכו', ת"ל זאת. צריך ביאור דהרי על כל לימוד יש כאן פירכא לדחותה, דמזמן אין דנין דאינו נוהג בכל הזבחים ומטומאה אין דנין דהרי

הותרה מכללה, וא"כ למאי בעינן לימוד לכך דערלה מקצתה לא פסלה, הרי אין לכך לימוד ממילא. ואולי אם לא הלימוד של וכל ערל ומזאת הו"א דבאמת אין דנין מאלו שנאמרו למעלה לערלה, ובאמת לכך בשחיטה קולא יש בה דמקצתה לא פסלה אבל לגבי זריקה יש להחמיר בה וכדרב חסדא, ולכך בעינן הלימוד דבזריקה יש להקל בה ולא להחמיר.

שצט. בתוד"ה רבה אומר בא"ד ועוד אומר ר"י דאיכא למיפרך וכו' דאין מחשבת אוכלין בדפרישית. היינו דלר"י לשיטתו דאין מחשבת אוכלין בזריקה

לכו"ע יש בזה פירכא על הק"ו, אבל לריב"א דסבר לעיל בד"ה שחטו למולין דבאמת לרב חסדא כן יש מחשבת אוכלין בזריקה אין כאן פירכא. אבל מה שהביא תוס' בסו"ד הפירכא דמה לשינוי בעלים שכן פסול בכל הזבחים, זהו פירכא גם לשיטת ריב"א.

שצט. בתוד"ה כתב רחמנא, תימא לשתוק מכל. היינו דאם וכל ערל' בא לומר דכל דהו פסלה וזאת' בא כדי שלא נלמוד כן אלא דרך כולה פסלה, א"כ למאי בעינן כל' ולשתוק מינה דאין למידים ממנה כלום.